

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**MALALTIES DE L'APARELL
DIGESTIU**

Coordinació: REÑÉ ESPINET, JOSEP MARIA

Any acadèmic 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	MALALTIES DE L'APARELL DIGESTIU			
Codi	100565			
Semestre d'impartició	PRIMER QUADRIMESTRE			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Medicina	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	7			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	0.2	1.2	5.6
	Nombre de grups	8	4	1
Coordinació	REÑÉ ESPINET, JOSEP MARIA			
Departament/s	MEDICINA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	H Presencials 70 H. No Presencials 105			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català/Castellà			
Distribució de crèdits	Tipus Act Presencial Magistral Pràctica Seminari Distribució 70 45 2 23 Mida Grups 1 1/8 12 1/4 i 11 GG			
Horari de tutoria/lloc	A convenir			

MALALTIES DE L'APARELL DIGESTIU 2019-20

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
CERDAN SANTACRUZ, CARLOS	carlos.cerdan@udl.cat	,1	
CIRERA TORRES, JUDIT	judit.cirera@udl.cat	1,6	
ESCARTIN ARIAS, ALFREDO	alfredo.escartin@udl.cat	1	
ESCOLL RUFINO, JORDI	jordi.escoll@udl.cat	,2	
GONZALEZ DUAIGÜES, MARTA LOURDES	marta.gonzalezduaigues@udl.cat	,3	
MESTRES PETIT, NURIA	nuria.mestres@udl.cat	,1	
OLSINA KISSLER, JORGE JUAN	jorgejuan.olsina@udl.cat	1	
PIÑOL FELIS, MARIA CARMEN	carme.pinyol@udl.cat	3,3	
REÑÉ ESPINET, JOSEP MARIA	josepmaria.rene@udl.cat	3,3	
SANTAMARIA GOMEZ, MARIA TERESA	mariateresa.santamaria@udl.cat	,2	
TARRAGONA FORADADA, JORDI	jordi.tarragona@udl.cat	,7	

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
VILLALOBOS MORI, RAFAEL NOE	rafovilla26@gmail.com	,2	

Objectius acadèmics de l'assignatura

Competència 90. Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de les principals patologies de l'aparell digestiu

Objectius:

- L'alumne/a serà capaç de conèixer les principals patologies de l'abdomen i aparell digestiu.
- L'alumne/a serà capaç de interpretar els procediments diagnòstics utilitzats.
- L'alumne/a serà capaç de formular les diverses opcions terapèutiques medicoquirúrgiques.

Competència 126. Anatomia patològica dels diferents aparells i sistemes

Objectius:

- Adquirir les bases, conceptes i el vocabulari anatomopatològic necessaris per a comprendre la fisiopatologia, semiologia, evolució i tractament de les malalties de l'aparell digestiu.
- Ser capaç de comprendre i utilitzar un informe diagnòstic anatomopatològic.
- Comprendre la importància de l'Anatomia Patològica en el procés de raonament i diagnòstic mèdic de la patologia digestiva.
- Ésser conscient de lo fonamental que resulta la correlació clínicopatològica en malalties de l'aparell digestiu.

Competència 127. Marcadors bioquímics, citogenètics i de biologia molecular aplicats al diagnòstic clínic

Objectius:

- Conèixer i saber aplicar els conceptes especificats en el programa teòric que s'estableixen en els temes Malaltia Celíaca ,CCR hereditari, Sd. Poliposis i Malalties metabòliques fetge).
- Saber utilitzar els conceptes relacionats amb aquets continguts temàtics per orientar el consell genètic més adequat de les esmenades patologies.

Competència 139. Farmacologia dels diferents aparells i sistemes

Objectius:

- Integració de coneixements previs, sobretot de fisiologia, bioquímica, biologia cel·lular i molecular.
- Projecció dels abans esmentats coneixements cap al tractament dels pacients amb substàncies químiques, o sigui fàrmacs.

- Coneixement del llenguatge i els conceptes propis de la Farmacologia.

Competència 155. Saber utilitzar els diversos fàrmacs adequadament

Objectius:

- Coneixement dels medicaments més significatius i dels principals grups medicamentosos a l'abast del metge.
- En completar l'assignatura l'estudiant haurà de ser capaç de valorar els aspectes farmacocinètics i farmacodinàmics que condicionen la utilització terapèutica dels fàrmacs estudiats.
- Criteri científic i racionalitat en la prescripció dels medicaments.

Competències

90) Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de les principals patologies de l'aparell digestiu

126) Anatomia patològica dels diferents aparells i sistemes

127) Marcadors bioquímics, citogenètics i de biologia molecular aplicats al diagnòstic clínic

139) Farmacologia dels diferents aparells i sistemes

155) Saber utilitzar els diversos fàrmacs adequadament

Continguts fonamentals de l'assignatura

BLOC: MALALTIES DE L'APARELL DIGESTIU (I-A):

I-A.1 Lliçons magistrals (LM):

- LM-1: Repàs anatòmic. Malformacions, traumatismes, infeccions i tumors. *Dr. Villalobos (Cir. 1 hora)*

Conèixer l'anatomia quirúrgica de la paret abdominal, la seva topografia i les seves funcions. Descriure les incisions quirúrgiques de la paret abdominal amb relació a la seva anatomia. Identificar i diferenciar les alteracions en la anatomia normal de les malformacions de la paret abdominal (les parets anterior i posterior del diafragma i el sòl del perineu) i conèixer-ne la simptomatologia. Proposar i comprendre la terapèutica immediata i les opcions terapèutiques definitives. Conèixer els traumatismes de la paret abdominal sense afectació de vísceres intraabdominals i proposar-ne el tractament. Identificar l'hematoma dels músculs rectes anteriors i descriure les seves particularitats. Definir i orientar correctament el tractament de la patologia infecciosa del melic. Identificar i orientar el tractament dels tumors més freqüents i importants de la paret abdominal. Elaborar una història clínica de cada una de les patologies de la paret abdominal: principals malformacions, traumatismes, infeccions i tumors.

- **LM-2: Paret abdominal. Dr. Villalobos (Cir. 1 hora)**

Conèixer el peritoneu, la cavitat peritoneal i el retroperitoneu. Conèixer l'anatomia quirúrgica de la regió inguinocrural. Identificar l'orifici inguinal superficial i l'orifici inguinal profund. Descriure el quadrilàter de Fruchaud. Saber fer una exploració abdominal en cirurgia.

- **LM-3: Patologia herniària. Dr. Villalobos (Cir. 2 hores)**

Definir què és una hèrnia de paret abdominal i descriure on es pot produir. Identificar els mecanismes de formació i la seva incidència. Saber classificar les diferents hèrnies de paret abdominal segons la seva localització en: engonals, indirectes i directes, crurals, umbilicals, epigàstriques o d'altres. Conèixer-ne la clínica. Descriure les complicacions com la encarceració, o l'estrangulació. Saber fer el diagnòstic diferencial. Conèixer el tractament, i els diferents tipus de tècniques: obertes i laparoscòpiques. Conèixer les complicacions de la cirurgia. Definir què

és una eventració i una evisceració. Saber classificar-les. Conèixer la clínica. Saber fer el diagnòstic i el diagnòstic diferencial. Conèixer les diferents tècniques quirúrgiques i saber fer el seu seguiment.

- LM-4: Patologia diafragmàtica. Dr. Villalobos (Cir. 1 hora)

Conèixer l'anatomia quirúrgica del diafragma. Definir la patologia diafragmàtica. Conèixer els diferents tipus de patologia diafragmàtica: funcionals, estructurals, infeccioses, o tumorals. Saber què és una hèrnia diafragmàtica i com es classifiquen. Conèixer la clínica. Identificar les proves complementàries que permeten arribar al diagnòstic. Conèixer les seves complicacions. Saber fer el diagnòstic diferencial. Conèixer el tractament i les diferents tècniques quirúrgiques. Saber fer el seguiment postoperatori.

- LM-5: Patologia esofàgica. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Metodologia de l'estudi morfològic del tracte esòfag-gastrointestinal. (Citologia, biòpsia i peça quirúrgica). Anomalies congènites. Fístula traqueo-esofàgica. Definir lesions histològiques de la Acalàsia, Esclerodèrnia, esofagitis per refluxe i esòfag de Barret. Conèixer els tumors esofàgics.

- LM-6: Patologia quirúrgica esofàgica. Dra. Santamaria (Cir. 2 hores)

Conèixer l'anatomia i l'embriologia de l'esòfag. Saber classificar els tumors esofàgics (benignes/malignes). Conèixer la incidència, l'etiopatogènia i la clínica. Saber-ne fer el diagnòstic i el pronòstic. Saber fer l'estadiatge TNM i prendre la decisió terapèutica segons la mateixa (Comitè de Tumors). Conèixer el tractament quirúrgic (tècnica operatòria). Poder reconèixer les complicacions postoperatòries i saber tractar-les. Saber el seguiment postoperatori. Conèixer què és el Reflux gastroesofàgic i quina és la seva etiologia. Conèixer què és una hèrnia d'hiatus. Saber com es classifica i quina és la seva clínica. Saber com fer el diagnòstic i quin és el tractament quirúrgic, quan falla el tractament mèdic, quant a tècniques i indicacions. Conèixer els traumatismes esofàgics i saber quina és la seva etiologia, on es localitzen, quina és la clínica, com es poden diagnosticar i quin és el tractament. Saber identificar la perforació esofàgica. Descriure la síndrome de Boerhaave.

- LM-7: Patologia Gàstrica. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Conèixer la histologia de la gastritis. Conèixer la morfologia de l'*Helicobacter pylori*. Explicar les troballes anatomopatològiques macro i microscòpiques de l'úlcus pèptic. Conèixer els tipus de tumors gàstrics.

- LM-8: Gastritis. Trastorns funcionals digestius. Dr. Reñé (Digestiu Med , 1 hora)

Definir i classificar les gastritis. Descriure les manifestacions de les gastritis cròniques no erosives (inespecífiques). Determinar els patrons de secreció gàstrica i els nivells de gastrina. Indicar els seus efectes sobre la producció de factor intrínsec i les seves conseqüències. Assenyalar-ne la relació amb l'anèmia perniciosa i altres malalties autoimmunes. Establir-ne la relació amb el càncer gàstric. Indicar-ne la terapèutica. Reconèixer el concepte dispèpsia i la seva importància social, freqüència i etiopatogènia. Reconèixer les formes clíniques de dispèpsia funcional. Indicar les opcions de tractament mèdic.

- LM-9: Úlcera pèptica. Hemorràgia digestiva alta. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Conèixer el paper de la infecció per *Helicobacter Pylori* en la patologia gastroduodenal. Descriure les manifestacions clíniques de l'úlcera pèptica. Exposar les complicacions de l'úlcera pèptica. Utilitzar les proves diagnòstiques adequades. Planificar l'esquema terapèutic mèdic. Classificar i enumerar les principals causes de hemorràgia digestiva alta. Descriure la síndrome clínica. Fer una avaluació inicial: identificació, magnitud i activitat de l'hemorràgia. Conèixer les mesures de reanimació hemodinàmica. Explicar la metodologia diagnòstica. Formular les recomanacions terapèutiques adients: farmacològiques i endoscòpiques

- LM-10: Patologia quirúrgica gàstrica. Dra. Santamaria (Cir. 2 hores)

Conèixer l'anatomia quirúrgica de l'estómac (vascularització i sistema limfàtic). Saber classificar els tumors gàstrics (benignes/malignes). Conèixer la incidència, l'etiopatogènia i la clínica. Saber-ne fer el diagnòstic i conèixer el pronòstic. Saber fer l'estadiatge TNM i el tractament en funció de l'estadi (Comitè de tumors). Conèixer el tractament quirúrgic i les diferents tècniques segons la localització. Conèixer les complicacions postoperatòries i el tractament de les mateixes. Saber fer el seguiment postoperatori i les recomanacions a l'alta. Conèixer el tractament quirúrgic de l'úlcus gàstric (quan fracassa el tractament mèdic). Conèixer les complicacions de l'úlcus

duodenal (perforació, hemorràgia i estenosis pilòrica) i les diferents tècniques quirúrgiques: piloroplàstia, antrectomia, i gastroenteroanastomosi. Conèixer què és un vòlvul gàstric i un bezoar (definició, clínica, diagnòstic i tractament quirúrgic).

- LM-11: Patologia del budell prim. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Conèixer canvis histopatològics de la malabsorció, així com les diferents síndromes i malalties que cursen amb malabsorció. Explicar les característiques histopatològiques de la malaltia de Whipple i quadres similars. Conèixer els tipus de tumors del budell prim.

- LM-12: Malalties malabsortives. Dr. Reñé (Digestiu Med , 2 hores)

Reconèixer les manifestacions clíniques de la Sd. Malabsortiva. Identificar les alteracions analítiques de la Sd. Malabsortiva. Explicar les proves diagnòstiques de la Sd. Malabsortiva. Descriure l'etiologia, el quadre clínic, el diagnòstic i la terapèutica específica de les principals malalties malabsortives: malaltia celíaca, esprue tropical, dèficit de disacaridases, síndrome del budell curt, síndrome de sobrecreixement bacterià, gastroenteritis eosinofílica, enteropatia hipogammaglobulinèmica, abetalipoproteïnèmia, malaltia de Whipple, malaltia immunoproliferativa de budell prim. Descriure les troballes histològiques de les malalties malabsortives. Enumerar les causes d'enteropatia proteïnopriva. Exposar les característiques clíniques de la limfangiectasi intestinal.

- LM-13: Patologia inflamatòria intestinal. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Definir la histopatologia i realitzar el diagnòstic diferencial entre colitis ulcerosa i malaltia de Crohn. Conèixer altres tipus de colitis.

- LM-14: Malaltia crònica inflamatòria intestinal (Malaltia de Crohn i Colitis ulcerosa). Dr. Reñé (Digestiu Med, 2 hores)

Delimitar el concepte de malaltia inflamatòria intestinal crònica idiopàtica (MIIC) i definir les característiques bàsiques de les dues entitats més importants: la malaltia de Crohn i la colitis ulcerosa. Conèixer l'epidemiologia de la MIIC. Enumerar els factors etiopatogènics implicats en la producció de la MIIC. Reconèixer les manifestacions clíniques extraintestinals i locals. Descriure les complicacions locals i sistèmiques. Conèixer els mètodes diagnòstics més adequats. Establir el diagnòstic diferencial. Determinar el pronòstic evolutiu. Formular les opcions de tractament medicoquirúrgic.

- LM-15: Pòlips i Sd. Poliposis. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Enumerar la classificació dels pòlips colorectals. Conèixer la clínica, el procediment diagnòstic i la terapèutica endoscòpica. Descriure les característiques principals de malignitat dels pòlips i relacionar la seqüència pòlip-càncer. Expressar la utilitat del seguiment del pacient amb pòlips per al diagnòstic precoç del càncer colorectal. Reconèixer les principals síndromes de poliposi intestinal hereditària i no hereditària.

- LM-16: Apendicitis aguda. Dr. Olsina (Cir. 1 hora)

Conèixer l'anatomia de l'apèndix i les seves localitzacions anatòmiques. Definir què és l'apendicitis aguda. Saber quina és la seva freqüència i la seva mortalitat. Identificar l'etiopatogenia. Conèixer les diferents formes anatomopatològiques. Conèixer la fisiopatologia. Saber quina és la clínica i quins són els signes clàssics de l'exploració. Conèixer les diferents exploracions complementàries. Conèixer les diferents formes clíniques de presentació en funció de la localització apendicular i de l'edat del pacient. Saber fer el diagnòstic diferencial. Conèixer el concepte de plastró apendicular. Conèixer les complicacions i el tractament quirúrgic. Conèixer l'esquema de actuació, col·locació de drenatges i ús d'antibiòtics postoperatoris. Conèixer les diferents tècniques quirúrgiques obertes i laparoscòpiques.

- LM-17: Patologia quirúrgica del budell prim i del colon. Dr. Escoll (Cir. 1 hora)

Saber identificar la patologia del budell prim. Conèixer l'anatomia i la fisiologia del budell prim. Conèixer la nomenclatura quirúrgica. Saber identificar la patologia congènita: atrèsies, malrotació intestinal, invaginació o intususcepció, diverticle de Meckel. Saber què és la fístula intestinal, així com la seva clínica i el tractament. Identificar la síndrome del budell curt. Conèixer els tumors intestinals benignes i malignes (adenocarcinoma, tumor carcinoide, tumor GIST). Conèixer els tumors apendiculars (carcinoide, adenocarcinoma i cistoadenocarcinoma).

mucinòs o pseudomixoma apendicular). Conèixer l'anatomia del colon, especialment la vascularització arterial i venosa, els punts vulnerables i el drenatge limfàtic. Conèixer la fisiologia del colon. Saber identificar les malalties benignes del colon. Conèixer la clínica i el tractament quirúrgic de la colitis ulcerosa. Conèixer la clínica i el tractament quirúrgic de la Malaltia de Crohn. Saber què és la colitis isquèmica. Saber identificar l'etiopatogènia de la diverticulosi de colon, així com conèixer la diverticulitis aguda, la classificació de Hinchey i el seu tractament. Saber què és el vòlvul de colon, l'angiodisplàsia de colon, la pseudobstrucció de colon o síndrome d'Ogilvie i la malaltia de Hirschsprung.

- LM-18: Càncer de colon i càncer de recte. Dr. Escoll (Cir. 1 hora)

Conèixer la incidència, l'epidemiologia i l'etiopatogènia del càncer de colon. Identificar els factors de risc del CCR. Saber fer el Screening o despistatge del CCR. Conèixer la localització del CCR i les vies de disseminació. Conèixer la clínica del CCR. Saber fer el diagnòstic del CCR: història clínica i exploració física; marcadors tumorals; estudi de la tumoració; estudi d'extensió; histologia del CCR; estadiatge i classificació TNM. Conèixer el tractament quirúrgic del CCR: bases del tractament i cirurgia laparoscòpica; hemicolectomia dreta, esquerra, sigmoidectomia, limfadenectomia, cirurgies urgents (endopròtesi de colon, intervenció de Hartmann, lleostomia i fístula mucosa). Conèixer les complicacions en el postoperatori. Identificar els factors de mal pronòstic en funció de l'anatomia patològica.

- LM-19: Malformacions anorectals. Traumatismes anorectals. Cossos estranys. Patologia infecciosa anal: abscessos i fístules anorectals. Quist pilonidal. Prolapse anorectal. Hemorroides. Fissura d'anus. Càncer d'anus. Dr. Cerdan (Cir. 1 hora)

Descriure les principals malformacions anorectals, classificar-les i proposar les opcions terapèutiques quirúrgiques d'acord amb la seva eficàcia, eficiència i efectivitat i segons les seqüeles i la qualitat de vida ulterior. Formular el tractament d'urgència i descriure les opcions terapèutiques definitives dels traumatismes anorectals, amb la seva morbimortalitat i seqüeles. Proposar el tractament dels cossos estranys intrarectals. Conèixer la patologia aguda ano-perineal i saber fer el diagnòstic diferencial i orientar el tractament. Descriure les variants anatòmiques dels abscessos i fístules anorectals, la simptomatologia aguda i crònica, el diagnòstic, les opcions terapèutiques, el pronòstic, les complicacions i les seqüeles. Diagnosticar el quist pilonidal en fase aguda i crònica. Saber diagnosticar i classificar el prolapse rectal. Conèixer-ne la fisiopatologia i les opcions terapèutiques, morbiditat i pronòstic.

- LM-20: Hipertensió portal. Hemorràgia digestiva per ruptura de varices esofago-gàstriques. Dr. Reñé (Digestiu Med , 1 hora)

Enunciar el concepte d'hipertensió portal. Descriure les conseqüències clíniques de la hipertensió portal. Determinar la metodologia d'avaluació del pacient amb hipertensió portal. Exposar la classificació hemodinàmica i etiologia dels diversos tipus d'hipertensió portal. Identificar l'hemorràgia digestiva per ruptura de varices esofàgiques. Dissenyar i planificar les diverses alternatives del tractament mèdic de l'hemorràgia per hipertensió portal: tractament endoscòpic, farmacològic, taponament esofàgic i derivació portosistèmica percutània intrahepàtica (DPPI).

- LM-21: Hepatopatia alcohòlica. Hepatitis aguda. Hepatitis crònica. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Distingir l'espectre de malalties hepàtiques induïdes per l'alcohol i comentar les principals característiques histològiques de l'hepatitis alcohòlica. Enumerar els principals agents etiològics d'hepatitis vírica aguda. Conèixer les troballes histològiques que defineixen una hepatitis vírica aguda. Definir el terme hepatitis crònica i les causes més freqüents. Distingir entre hepatitis lobulillar, hepatitis portal i hepatitis periportal. Conèixer les diferents fases histològiques evolutives de la hepatopatia crònica i el paper de la biòpsia hepàtica en el seguiment de la malaltia.

- LM-22: Hepatitis medicamentoses i tòxiques. Fetge i alcohol. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte d'hepatitis tòxica. Enumerar els mecanismes d'hepatotoxicitat i els tipus de lesions agudes i cròniques que poden produir les substàncies tòxiques i medicamentoses. Conèixer els tòxics hepàtics més freqüents. Descriure les manifestacions clíniques i analítiques. Reconèixer la patogènia de les malalties hepàtiques induïdes per l'alcohol. Establir una correlació clínico-patològica de l'hepatopatia alcohòlica. Descriure la clínica i el tipus de lesions hepàtiques que pot provocar l'alcoholisme crònic: esteatosi hepàtica, hepatitis aguda alcohòlica i cirrosi hepàtica alcohòlica. Saber distingir el diferent pronòstic de cada una de les lesions hepàtiques produïdes per

l'alcohol. Formular les recomanacions terapèutiques.

- LM-23: Hepatitis aguda. Dr. Buenestado -Facultatiu invitat- Dr. Reñé (Digestiu Med, 2 hores)

Conèixer les característiques dels agents etiològics. Enumerar els mecanismes de transmissió. Descriure les manifestacions clíniques. Conèixer el concepte d'insuficiència hepàtica aguda greu. Identificar les alteracions analítiques acompanyants a una hepatitis aguda. Analitzar el valor dels marcadors serològics com a diagnòstic etiològic. Proposar les mesures de prevenció i profilaxi. Formular les recomanacions terapèutiques.

- LM-24: Hepatitis crònica. Dra. Piñol (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte clínic. Classificar segons l'etiologia. Descriure les manifestacions clíniques. Determinar l'evolució natural i el pronòstic de les hepatitis cròniques en funció de l'etiologia i la lesió histològica. Valorar el paper de la biòpsia hepàtica en el diagnòstic i seguiment de l'hepatitis crònica. Formular les possibilitats terapèutiques.

- LM-25: Cirrosi Hepàtica. Tumors hepàtics: Tumors benignes; Tumors malignes (Hepatocarcinoma i Colangiocarcinoma). Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Definir el concepte de cirrosi hepàtica i els tipus morfològics més importants. Enumerar els principals agents etiològics de cirrosi. Explicar el significat de nòdul de regeneració i de septes fibrosos. Conèixer els tumors benignes més importants que es poden trobar en el fetge. Definir el concepte de carcinoma hepatocel·lular i de colangiocarcinoma, i explicar el paper de la biòpsia hepàtica en el seu diagnòstic.

- LM-26: Cirrosi hepàtica: etiologia, clínica, diagnòstic, complicacions i pronòstic. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte de cirrosi hepàtica i la seva freqüència en el nostre medi. Enumerar les principals causes. Descriure les manifestacions clíniques i els signes cutanis de la malaltia hepàtica crònica. Conèixer i interpretar les alteracions analítiques acompanyants. Exposar els mètodes diagnòstics. Enumerar i conèixer les complicacions de la cirrosi: encefalopatia, hemorràgia digestiva, ascites, infeccions bacterianes (amb especial èmfasi a les bacterièmies espontànies i a la peritonitis bacteriana espontània), hepatocarcinoma, hemorràgia digestiva, sd. Hepatorenal. Conèixer els mecanismes fisiopatològics de l'ascites i els trastorns de la funció renal. Conèixer la patogènia de l'encefalopatia hepàtica. Conèixer el pronòstic evolutiu i el seguiment del malalt amb cirrosi hepàtica compensada i descompensada. Conèixer la classificació de Child-Pugh i la seva utilitat.

- LM-27: Cirrosi hepàtica: tractament. Malalties metabòliques del fetge. Dr. Reñé (Digestiu Med, 2 hores)

Formular les recomanacions terapèutiques de la cirrosi compensada i la descompensada. Assenyalar l'actitud terapèutica específica del pacient amb encefalopatia així com els factors desencadenants. Indicar i jerarquitzar les actituds terapèutiques davant un pacient cirròtic amb ascites. Definir el concepte *ascites refractària*. Descriure en què consisteixen el *shunt* de LeVeen i les paracentesis perfusions i conèixer-ne les indicacions. Explicar el concepte de síndrome hepatorenal en la malaltia hepàtica crònica. Conèixer el concepte *peritonitis bacteriana espontània* i descriure els possibles mecanismes pels quals es produeix. Enumerar els gèrmens més freqüentment implicats. Identificar les manifestacions clíniques habituals i fer el diagnòstic diferencial amb altres processos similars. Establir el pronòstic de l'entitat i determinar l'actitud terapèutica més convenient. Revisar les principals indicacions de trasplantament hepàtic en aquesta malaltia. Conèixer les alteracions genètiques de l'hemocromatosi i la malaltia de Wilson. Descriure la clínica de cadascuna. Enumerar els criteris diagnòstics i l'actitud terapèutica. Establir el diagnòstic precoç als familiars de primer grau. Reconèixer l'afectació hepàtica que pot ocórrer en el decurs de les malalties per trastorn del metabolisme de les porfirines.

- LM-28: Malalties colestàsiques cròniques del fetge. Malalties vasculars del fetge. Fibrosi hepàtica. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte de cirrosi biliar primària (CBP). Enunciar el concepte de colangitis esclerosant primària (CEP). Enumerar i caracteritzar els estadis de la cirrosi biliar primària. Determinar les manifestacions clíniques i les proves complementàries de la CBP. Conèixer les característiques clíniques, biològiques, histològiques i radiològiques de la CEP. Establir les característiques diferencials. Indicar el pronòstic i les opcions de tractament d'ambdues entitats. Definir la freqüència i etiopatogènia de les malalties vasculars del fetge. Descriure'n la clínica general, el diagnòstic i el corresponent tractament. Indicar les troballes clíniques que més freqüentment porten al diagnòstic

de fibrosi hepàtica..

- LM-29: Hipertensió portal. Abscessos hepàtics. Quist hidatídic. Dr. Escartin (Cir., 1 hora)

Conèixer els tractaments radiològics i quirúrgics de la hipertensió portal, les seves indicacions i la seva aplicabilitat. Conèixer els diferents tipus d'abscessos hepàtics (piògens i amebians), el seu diagnòstic i tractament, tant mèdic com quirúrgic. Conèixer la biologia de l'equinococ granulós, la formació del quist hidatídic, les seves implicacions clíniques, el seu diagnòstic i les opcions terapèutiques actuals.

- LM-30: Tumors hepàtics: Tumors benignes; Tumors malignes; Metàstasis hepàtiques. Dr. Escartin (Cir. 1 hora)

Conèixer els diferents tipus de tumors hepàtics i els criteris en què es basen per a classificar-los en benignes i malignes, així com les indicacions quirúrgiques de cadascun i les tècniques actuals de resecció hepàtica.

- LM-31: Litiasi Biliar. Dr. Olsina (Cir. 1 hora)

Conèixer la freqüència, distribució geogràfica i els pacients diana de la litiasi biliar. (5F) Identificar els factors de risc. Conèixer els tipus de càlculs biliars. Conèixer la fisiopatologia de la litiasi biliar. Conèixer la clínica de la litiasi vesicular simptomàtica. Saber què és un còlic biliar, quina és l'exploració física, què és el signe de Murphy. Conèixer les exploracions complementàries per poder fer el diagnòstic. Conèixer les complicacions: colecistitis aguda i crònica, coledocolitiasi, colangitis, hídrops vesicular, fístula enterobiliar, ili biliar, i bufeta en porcellana. Conèixer el tractament de la litiasi biliar mitjançant la colecistectomia laparoscòpica. Saber què es considera cirurgia mínimament invasiva. Conèixer els seus avantatges i les seves possibles aplicacions a la patologia biliar. Saber descriure la tècnica de la colecistectomia.

- LM-32: Coledocolitiasi. Dr. Olsina (Cir. 1 hora)

Conèixer què és la coledocolitiasi i quina és la seva incidència. Identificar els mètodes diagnòstics preoperatoris i intraoperatoris. Conèixer els tipus de tractament de la coledocolitiasi i quin és el moment per realitzar-ho durant l'evolució de la malaltia. Conèixer la cirurgia convencional oberta, la coledocoscòpia, la papilotomia i l'esfinterotomia endoscòpica. Conèixer els protocols d'actuació davant la coledocolitiasi i la sospita de coledocolitiasi. Conèixer els resultats de les diferents opcions tècniques.

- LM-33: Tumors de les vies biliars i de l'ampolla de Vater. Patologia del Pàncreas: Pancreatitis aguda i crònica. Carcinoma. Dr. Tarragona (A-P, 1 hora)

Conèixer i descriure els tumors més freqüents que es donen en vesícula biliar i ampolla de Vater. Enumerar els factors etiològics de pancreatitis aguda i conèixer l'aspecte morfològic de la lesió. Explicar el concepte de pancreatitis crònica. Conèixer les característiques histològiques, així com les implicacions clíniques i pronòstiques de l'adenocarcinoma de pàncreas.

- LM-34: Pancreatitis aguda. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte. Explicar l'etiopatogènia. Descriure la clínica i exposar les complicacions associades. Identificar les alteracions de laboratori acompanyants. Saber utilitzar les proves de diagnòstic per la imatge. Formular les recomanacions terapèutiques.

- LM-35: Pancreatitis crònica. Dr. Reñé (Digestiu Med, 1 hora)

Definir el concepte de pancreatitis crònica. Enumerar les possibles etiologies d'aquesta malaltia. Explicar el curs clínic habitual així com les complicacions més freqüents. Descriure les exploracions analítiques, funcionals i les alteracions radiològiques més rellevants que permetin el diagnòstic d'aquesta patologia. Assenyalar les bases del tractament mèdic amb especial èmfasi en la insuficiència pancreàtica exocrina.

- LM-36: Pancreatitis aguda i crònica. Tractament quirúrgic. Dr. Olsina (Cir. 1 hora)

Saber què és la pancreatitis aguda. Saber definir les complicacions segons Atlanta 2. Conèixer els objectius del tractament quirúrgic. Saber identificar els criteris per indicar cirurgia així com el moment de la mateixa. Conèixer les tècniques de drenatges i les opcions tècniques: procediment tancats, obert, abordatge translumbar retroperitoneal, endoscòpia retroperitoneal. Definir la pancreatitis crònica. Conèixer els tipus de tractament: mèdic,

denervació, descompressió endoscòpica i quirúrgica. Conèixer el tractament del pseudoquist. Conèixer les indicacions del transplantament de pàncrees i els diferents tipus de glàndula i illots.

- LM-37: Colangiocarcinoma Dr. Olsina (Cir. 1hora)

Conèixer la nomenclatura i la classificació del colangiocarcinoma. Saber quina és la seva localització, la seva l'epidemiologia i els factors de risc. Saber identificar la neoplàsia de bufeta biliar, quina és la seva epidemiologia, com fer el diagnòstic i quina és la seva clínica. Conèixer els pronòstics i orientar el maneig terapèutic del colangiocarcinoma i de la neoplàsia de bufeta biliar. Conèixer el tractament quirúrgic i pal·liatiu.

- LM-38: Neoplàsia de pàncreas. Dr. Olsina (Cir. 1hora)

Conèixer la incidència, l'epidemiologia, l'etiologia de la neoplàsia de pàncrees. Identificar el signe de Courvoisier Terrier. Conèixer els marcadors tumorals. Saber fer el diagnòstic i conèixer els mètodes d'imatge. Conèixer els diferents tipus de tractament: pal·liatiu i resectiu. Identificar els requisits quirúrgics per a la seva extirpació.

I-A.2 Seminaris de Farmacologia de l'Aparell Digestiu (SeFarmaDig):

Grups de 20 alumnes. 2 seminaris de 2 hores durada cadascun on s'explicarà l'abordatge farmacològic de les diferents patologies que afecten a l'aparell digestiu.

Seminari 1- Farmacologia de les secrecions digestives. Dra. Cirera (2 hores)

Classificar els fàrmacs que actuen sobre la secreció gàstrica. Caracteritzar amb detall els antisecretors d'àcid. Perfilar farmacocinèticament l'omeprazol. Explicar el seu mecanisme d'acció. Descriure els seus efectes i indicacions. Caracteritzar els fàrmacs neutralitzants de l'acidesa gàstrica. Descriure els fàrmacs citoprotectors gàstrics. Integrar mesures terapèutiques i definir estratègies de tractament de l'úlcer gastroduodenal. Caracteritzar els fàrmacs antiflatulents.

Seminari 2- Farmacologia de la mobilitat del tub digestiu. Dra. Cirera (2 hores)

Caracteritzar els fàrmacs antiemètics i emetitzants. Situar els antiemètics en el context del vòmit per quimioteràpia antitumoral. Descriure el mecanisme d'acció i els efectes dels fàrmacs gastroprocinètics. Valorar les seves característiques farmacocinètiques. Classificar i caracteritzar els fàrmacs laxants. Classificar i caracteritzar els fàrmacs antidiarreics.

I-A.2 Seminaris de casos clínics digestiu mèdic (SeDigMed):

Grups de 20 alumnes. 4 seminaris de 2 hores durada cadascun. Mitjançant uns tallers interactius amb presentació d'històries clíniques de casos pràctics i discussió per part dels alumnes, es pretén que aquests adquireixin habilitats de metodologia diagnòstica, plantejaments diferencials i enfocaments terapèutics.

Seminari 1 sobre trastorns funcionals digestius y úlcerà pèptica. Dra. Piñol (2 hores)

Discutir 4 casos de dispèpsia funcional i/o úlcerà pèptica. Fer el seu diagnòstic diferencial. Organitzar un pla de diagnòstic i tractament. Utilitzar adequadament les exploracions complementàries. Distingir entre úlcerà pèptica complicada y no complicada. Identificar úlcerà gàstrica y duodenal sobre imatges endoscòpiques. Elaborar un pla de tractament.

Seminari 2 sobre diarrea crònica. Dra. Piñol (2 hores)

Discutir 4 casos de diarrea crònica. Fer una diagnòstic diferencial. Utilitzar adequadament las exploracions complementàries. Identificar patró malabsortiu en un trànsit intestinal, y exposar el valor diagnòstic de la biòpsia intestinal. Organitzar un pla de diagnòstic i tractament.

Seminari 3 sobre hemorràgia digestiva baixa (HDB). Dra. Piñol (2 hores)

Discutir 4 casos de HDB. Fer una diagnòstic diferencial. Utilitzar adequadament las exploracions complementàries. Organitzar un pla de diagnòstic i tractament.

Seminari 4 sobre hepatitis crònica i cirrosi hepàtica. Dra. Piñol (2 hores)

Discutir 4 casos amb hipertransaminasemia persistentment elevada i/o de cirrosi descompensada. Diferenciar entre les seves possibles causes. Utilitzar adequadament les exploracions complementàries. Determinar en una biòpsia hepàtica la presència de: hepatitis crònica persistent, hepatitis crònica activa y cirrosi amb activitat. Subministrar tractament. Utilitzar en diverses combinacions endoscòpia, ecografia, TAC, paracentesis, probes de laboratori, per diagnosticar: PBE, hepatocarcinoma, hemorràgia per varices, bacterièmia espontània. Elaborar un pla de tractament per a cada situació.

I-A.2 Seminaris de digestiu quirúrgic (SeDigQ):

Grup gran. 11 seminaris de 1 hora durada cadascun. Mitjançant uns tallers interactius amb presentació d'històries clíniques de casos pràctics i discussió per part dels alumnes, es pretén que aquests adquireixin habilitats de metodologia diagnòstica, plantejaments diferencials i enfocaments terapèutics.

Seminari 1- Disfàgia motora. Dra. Santamaria (1 hora)

Fisiopatologia de la motilitat esofàgica. Disfàgia. Tipus segons la localització (orofaríngia i esofàgica) i la causa (motora i mecànica). Diagnòstic (manometria, TEGD i endoscòpia). Manometria (mètode, indicacions, utilitat clínica). Acalàsia. Esclerodèrmia.

Seminari 2- Càncer de colon i càncer de recte. Dr. Escoll (1 hora)

Saber identificar les característiques pròpies del càncer de recte. Repassar l'anatomia del recte. Conèixer què és l'Excisió Total del Mesorrecte (ETM). Saber fer el diagnòstic del càncer de recte. Conèixer el tractament quirúrgic del càncer de recte: Resecció anterior baixa (RAB), Amputació abdominoperineal (AAP) o intervenció de Miles, Microcirurgia Transanal Endoscòpica (TEM). Conèixer la neoadjuvència en càncer de recte. Conèixer les complicacions del càncer de recte

Seminari 3- Malformacions anorectals. Traumatismes anorectals. Cossos estranys. Patologia infecciosa anal: abscessos i fistules anorectals. Quist pilonidal. Prolapse anorectal. Hemorroides. Fissura d'anus. Càncer d'anus. Dr. Cerdan (1 hora)

Saber la classificació de les hemorroides, descriure la simptomatologia, fer-ne el diagnòstic diferencial i proposar-ne les opcions terapèutiques; saber ser crític amb aquestes opcions. Diagnosticar una fissura d'anus, comprendre la seva fisiopatologia i orientar correctament el seu tractament. Saber diagnosticar el càncer d'anus. Proposar-ne les opcions terapèutiques segons la seva morbiditat, seqüeles i pronòstic. Descriure causes de la patologia del sòl pelvià. Saber fer el diagnòstic diferencial i descriure la clínica de les diferents patologies, així com les proves diagnòstiques necessàries per arribar al diagnòstic. Orientar el tractament de les diferents patologies del sòl pelvià.

Seminari 4- Oclusió intestinal. Dra. Rufas (1 hora)

Definir l'oclusió Intestinal. Enumerar les diferents causes i conèixer-ne les més freqüents. Explicar la fisiopatologia. Conèixer la classificació segons la forma de presentació, localització, intensitat i patogènia. Identificar la seva clínica. Conèixer les exploracions complementàries. Saber fer un pla terapèutic. Conèixer el tractament quirúrgic. Definir la pseudobstrucció intestinal. Saber classificar-la. Definir l'ili paralític. Conèixer les seves causes i la clínica que presenta. Saber fer el diagnòstic. Valorar l'actitud terapèutica. Identificar el tractament quirúrgic. Definir la síndrome d'O'Gilvie: Identificar les causes. Conèixer la clínica. Saber fer el diagnòstic. Valorar l'actitud terapèutica. Conèixer el tractament quirúrgic. Saber fer el diagnòstic diferencial entre oclusió intestinal i pseudobstrucció intestinal.

Seminari 5 - Abdomen agut. Dr. Escoll (1 hora)

Definir el dolor abdominal agut i diferenciar-lo amb l'abdomen agut. Saber fer una història clínica de patologia abdominal dirigida. Conèixer la fisiopatogènia del dolor abdominal. Saber fer l'exploració abdominal per quadrants, així com el seu diagnòstic diferencial. Conèixer les característiques del dolor abdominal. Saber identificar la simptomatologia associada. Saber fer l'exploració física i descartar la SIRS i la sèpsia. Conèixer els signes especials quirúrgics de l'exploració abdominal (McBurney, Murphy, Blumberg, etc). Conèixer el diagnòstic sindròmic (patologia inflamatòria, obstructiva, isquèmica o traumàtica). Valorar exemples de patologia abdominal en radiologia simple d'abdomen. Discutir casos clínics sobre: Apendicitis aguda. Colecistitis aguda. Diverticulitis

aguda. Malaltia pelviana inflamatòria. Ulcus duodenal perforat. Oclusió per ili biliar. Oclusió per bezoar. Neoplàstia de colon complicada. Malaltia inflamatòria intestinal complicada. Síndrome adherencial. Hèrnia engonal i crural complicada. Isquèmia intestinal massiva i de colon. Hemoperitoni.

Seminari 6 - Traumatismes abdominals. Dr. Escartin (1 hora)

Conèixer els diferents tipus de traumatisme abdominal (obert i tancat). Saber valorar els mecanismes de producció i els diferents tipus de lesions. Saber fer el maneig del pacient, les indicacions quirúrgiques i saber identificar els diferents tractaments segons l'òrgan afectat.

Seminari 7 - Isquèmia intestinal. Dra. Rufas (1hora)

Conèixer la vascularització intestinal. Definir la isquèmia mesentèrica. Saber fer el diagnòstic diferencial entre els diferents tipus d'isquèmia mesentèrica aguda arterial (embòlia, trombosi i no oclusiva) i crònica. Conèixer la incidència i l'epidemiologia. Identificar els factors de risc. Conèixer la clínica. Saber fer la valoració diagnòstica i el maneig terapèutic. Conèixer el tractament quirúrgic. Saber valorar l'evolució i els resultats. Definir la colitis isquèmica. Conèixer la incidència i els factors de risc. Identificar la clínica. Saber fer la valoració diagnòstica i el maneig terapèutic. Conèixer el tractament quirúrgic, la seva evolució i els resultats.

Seminari 8 - Tumors hepàtics: Tumors benignes; Tumors malignes; Metàstasis hepàtiques. Dr. Escartin (1 hora)

Conèixer els diferents tipus de tumors hepàtics i els criteris en què es basen per a classificar-los en benignes i malignes, així com les indicacions quirúrgiques de cadascun i les tècniques actuals de resecció hepàtica.

Seminari 9 - Trasplantament hepàtic. Dr. Escartin (1 hora)

Conèixer les indicacions del transplantament hepàtic, així com les contraindicacions, la logística del donant i del receptor hepàtic. Conèixer els resultats i les complicacions

Seminari 10 - Neoplasia de pàncreas. Dr. Olsina (Cir. 1hora)

Conèixer les tècniques quirúrgiques, les complicacions quirúrgiques, la supervivència i els factors pronòstics. Conèixer els tractaments pal·liatius. Conèixer els tumors quístics i IPMN de pàncrees. Conèixer la seva classificació i saber fer el diagnòstic diferencial.

Seminari 11 - Cirurgia de la melsa. Dr. Olsina (1hora)

Conèixer l'anatomia quirúrgica de la melsa. Conèixer les indicacions de l'esplenectomia. Identificar les malalties hematològiques i les lesions esplèniques. Conèixer els aspectes tècnics de l'esplenectomia electiva. Conèixer l'esplenectomia per via oberta i laparoscòpica.

I-A.3 Pràctiques laboratori d'habilitats digestiu mèdic (PLDigMed). Dr. Reñé (2 hores)

Grups de 10 alumnes. 1 pràctica de 2 hores de durada. Les pràctiques de laboratori tenen com a finalitat que els alumnes es familiaritzin amb la realització de procediments pràctics inherents a la matèria corresponent.

Pràctica laboratori 1: Exploració rectal

Procediment: Després d'unes indicacions breus l'alumne/a realitzarà l'exploració rectal del maniquí assignat i anotarà les troballes en un full d'exploració. *Objectius:* Conèixer les indicacions i la tècnica del tacte rectal. Fer un tacte rectal en un simulador. Determinar les possibles alteracions de la llum rectal i de la pròstata. Identificar femta melènica, melena de trànsit ràpid i rectorràgia.

Pràctica laboratori 2: Paracentesi diagnòstica

Procediment: Després d'unes indicacions breus l'alumne/a realitzarà l'exploració corresponent sobre l'abdomen del maniquí assignat. *Objectius:* L'alumne/a reconeixerà tot l'utilatge necessari per fer una paracentesi, escollirà un punt de l'abdomen on fer la punció i obtindrà una mostra de líquid ascític. Identificar l'utilatge necessari per

realitzar la paracentesi. Realitzar la tècnica d'introducció de l'agulla fina fins l'espai peritoneal en un simulador. Interpretar i valorar les característiques del líquid ascític.

Eixos metodològics de l'assignatura

Per assolir els objectius i adquirir les competències atribuïdes es programaran les següents activitats:

- Classes magistrals. (CM)

Aquestes es realitzaran amb tots els alumnes i no són obligatòries. Tenen com finalitat donar una visió general del contingut temàtic destacant-hi aquells aspectes que els seran útils en la seva formació com a metges.

- Seminaris. (Sem)

Aquests es realitzaran amb grup sencer o amb grups de 1/4 dels estudiants, són obligatoris aquells marcats com a tal, i s'han de fer amb el grup corresponent. El seminaris tenen com a finalitat que l'estudiantat apliqui els conceptes teòrics i afronti casos clínics reals per tal que discuteixi els conceptes diagnòstics i terapèutics. La participació activa de l'alumnat hi és essencial. Aquestes sessions també permeten un apropament més en profunditat a determinats temes considerats fonamentals. Els seminaris inclouen les activitats de grups de discussió, discussió de casos, vídeo – fòrums, etc. i simulacions (*roleplaying*).

- Activitats virtuals.(Av)

Aquestes activitats es realitzaran a través del Campus virtual UdL (Sakai). Aprofitant aquest espai els alumnes faran diferents activitats vinculades amb la preparació de continguts temàtics, la aplicació de conceptes, el treball en equip i realització de treballs.

-Tutories. (Tut)

Aquestes es realitzaran amb 1/8 dels estudiants, són obligatòries i s'han de fer amb el grup assignat. És una activitat que es realitzarà com a cloenda d'un grup temàtic. Tindrà com a finalitat fer una posada en comú dels continguts temàtics, orientar els aprenentatges evitant la dispersió, clarificar dubtes i establir un diagrama conceptual.

-Activitats aula informàtica. (A Inf.)

Aquestes es realitzaran amb 1/8 dels estudiants, són obligatòries. Els alumnes realitzaran algunes pràctiques amb ordinador amb la finalitat de que apliquin i treballin alguns conceptes teòrics.

-Pràctiques de laboratori. (PL).

Aquestes es realitzaran amb 1/8 dels estudiants, són obligatòries. Les pràctiques de laboratori tenen com a finalitat que els alumnes es familiaritzin amb la realització de procediments pràctics inherents a la matèria corresponent.

Sistema d'avaluació

La nota final serà la suma dels diferents aspectes avaluats i segons les següents consideracions:

Avaluació	Teoria 80% nota final	Avaluació continua	20%
------------------	-----------------------	---------------------------	-----

Es necessita un 5 de nota final total per aprovar l'assignatura, tenint en compte el mínim de l'avaluació

teòrica per a poder computar el sumatori.

AVALUACIÓ CONTÍNUA 20% : (No és recuperable)

La puntuació màxima d'aquesta avaluació (2.0) i no comptabilitza sinó s'aconsegueix el mínim de l'avaluació teòrica final.

Avaluació seminaris (representa 20% nota final)

Les àrees de coneixement de Digestiu Mèdic i Farmacologia realitzaran seminaris actius. Per cadascuna d'aquestes matèries hi haurà una nota. Per cada alumne/a la nota final de l'activitat dels seminaris serà la suma de les notes de les dues àrees ponderada.

De forma general l'avaluació continua en cada seminari tindrà en consideració: la qualitat dels treballs individuals de les fitxes, el treball i la qualitat dels casos clínics presentats, la participació activa...

L'àrea de coneixement de Digestiu Mèdic realitzarà 4 seminaris de casos clínics i 1 pràctica d'aula d'habilitats. El material didàctic estarà disponible a la plataforma Sakai. El material de suport és comú a cada grup pel mateix seminari. Però cada grup té assignats diferents casos, un cas per cada un dels seminaris. Cada alumne/a haurà de presentar el seu cas resolt per a comentar-lo en el seminari. L'avaluació dels seminaris i de la pràctica de l'aula d'habilitats es farà conjuntament de tots ells, i s'emetrà una puntuació sobre 10 (representa el 70% del total del 20% de l'avaluació continuada).

L'àrea de coneixement de Farmacologia no impartirà lliçons magistrals, per tant no farà avaluació teòrica final, només continuada. L'àrea efectuarà 2 seminaris de discussió i ampliació de les fitxes docents i presentacions de "powerpoint" que es trobaran disponibles als recursos del campus virtual d'aquesta matèria i que l'estudiant haurà d'haver estudiat prèviament.

L'avaluació dels seminaris de Farmacologia es farà mitjançant la realització d'un exercici sobre tots els continguts impartits, que puntuarà sobre 10 i no serà recuperable (representa el 30% del total del 20% de l'avaluació continuada). El dia i hora de l'exercici es concretarà durant els seminaris.

AVALUACIÓ TEÒRICA FINAL 80% : (Es recuperable)

Els coneixements conceptuals i teòrics seran avaluats al llarg del curs mitjançant un examen de test. El resultat obtingut en aquests exàmens constituirà el 80 % de la nota final.

Per poder aprovar l'assignatura s'haurà d'obtenir una nota igual o superior a 5 al bloc global de Digestiu.

De forma global sempre que s'hagin superat els mínims exigits de l'avaluació teòrica del bloc de Digestiu, a la nota resultant obtinguda, se li podrà sumar la nota de l'avaluació continuada.

No reunir els requisits comentats prèviament, suposarà un suspens a la convocatòria trimestral, encara que es guardarà la nota d'aquella part que hagi estat igual o superior a 5, sense necessitat de presentar-se de nou de les dues matèries a la recuperació del juliol.

L'avaluació teòrica del bloc de Digestiu es farà durant el primer període d'avaluació, al novembre. La recuperació total o parcial de les matèries es realitzarà al juliol.

Avaluació Bloc Digestiu:

Examen tipus test de l'activitat teòrica donada, tant en format lliçó magistral com en format seminari.

Seixanta-vuit preguntes de cinc respostes cadascuna i amb una sola vàlida. Cada tres preguntes contestades malament descompten una de correcta. El número de preguntes serà el següent: 68 preguntes Digestiu (34 part mèdica i 34 part quirúrgica). En els dos blocs s'inclouen les preguntes corresponents d'Anatomia-Patològica (4 a la part mèdica i 4 a la part quirúrgica)

L'exercici puntuarà sobre 10 si totes les respostes són correctes.

En el cas de Digestiu, al ser la part mèdica equiparable a la part quirúrgica en quan al pes docent, el mínim per aprovar l'examen serà com ja s'ha esmentat de 5, però aquest requisit només podrà contemplar les següents situacions: mínim 5 de la part mèdica i mínim 5 de la part quirúrgica, o bé 6 de la part mèdica i 4 de la part quirúrgica i altres valors equidistants entre aquests últims rangs o viceversa (promig compensatori)

Un cop aplicats aquests criteris, si la nota final obtinguda no és igual o superior a 5, però té un valor entre 4 i 4.9, aquesta tindrà la consideració de suspens pel bloc de Digestiu, i per tant s'haurà de recuperar aquesta matèria al període de recuperació del juliol, encara que es guardarà la nota d'aquella part que hagi estat igual o superior a 5, sense necessitat de presentar-se de nou de les dues matèries a la recuperació del juliol.

Període d'avaluació: La data d'avaluació del bloc Digestiu serà el dia 18-11-2019, a les 12 hores i tindrà una durada de 1 hora 30 minuts.

RECUPERACIÓ:

El període de la recuperació de la totalitat o una part de la matèria teòrica serà el dia 1-07-2020, a les 12 hores i tindrà una durada de 1 hora 30 minuts com a màxim.

En la recuperació del juliol es mantindran els mateixos criteris d'avaluació, però en aquesta convocatòria si no s'acompleixen els requisits anteriorment comentats, la qualificació serà de suspens i suposarà la matriculació de nou de tota l'assignatura sense guardar cap nota dels dos blocs.

L'avaluació continuada (seminaris) que representarà el 20% de la nota final no és recuperable.

Bibliografia i recursos d'informació

A més de les monografies i articles de revistes que sobre temes concrets cadascun dels professors recomanarà, poden utilitzar-se com a font d'informació bàsica, entre d'altres, els següents llibres de text, atles i adreces internet:

Bibliografia (Anatomía Patològica Mèdica)

LLIBRES DE TEXT

- Cotran RS, Kumar V, Robbins SL. **Robbins Patologia Estructural y funcional**. Interamericana, 8ª Edición 2007
- Pardo-Mindan, J. **Anatomía Patológica**. Ediciones Mosby/ Doyma, 1997
- Rubin E. **Pathology**. JB Lipincott Co, 1988
- Mac Sween, RNM and Whaley K. **Patología de Muir**. Ed. Interamericana, Mc Graw-Hill, 13 ed 1995
- Stevens A, Lowe J. **Anatomía Patológica**. Mosby/Doyma, 1996
- Kumar. Cotran. Robbins **Patologia Humana**. 8ª ed 2010

ATLES

- Cooke RA and Stewart B. **Atlas de Anatomía Patológica**. Doyma, 1989
- Lefkowitz JH. **Atlas de Histopatología**. Doyma, 1992
- Doerr W, Schumann G, Ule G. **Atlas de Anatomía Patológica**. Salvat, 1976

Bibliografia (Cirurgia)

LLIBRES:

- Sabiston: Tratado de Cirugía: 2009
- JL Balibrea Cantero. Tratado de cirugía

- Cirugía de bolsillo. Balibrea cantero JL
- Fundamentos de Cirugía. Cristobal Pera
- Cirugía AEC. 2ª edición. Asociación española de cirujanos. P. Parilla y JI Landa
- Monografías de la asociación española de cirujanos www.aecirujanos.es/guias_clinicas_aec_tc.php
- Enciclopedia Medico Chirurgical. Tecnica quirurgica.
- Asociación española de cirujanos. Coloproctología: 2000 Trullenque: Cirurgia digestiva: 2002

INTERNET (ADRECES):

- Asociación española de cirujanos.: www.aecirujanos.es/
- Videoteca de la asociación española de cirujanos: ww.aecirujanos.es/videotecaAEC.php
- Guías clínicas de la asociación nacional de cirujanos: www.aecirujanos.es/guias_clinicas_aec_tc.php
- Acceso a revistas y abstrats. PUB MED: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/>
- Acceso a Cochrane Library: www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp
- Web de vídeos europea Estrasburgo. Websurg: www.websurg.com/virtual_university/
- Societat catalana de cirurgia: www.sccirurgia.org/

Bibliografia (Digestiu)

LLIBRES BÀSICS:

- FARRERAS VALENTI, P; ROZMAN, C., editors. **Medicina Interna.** Barcelona: Ediciones Doyma, última edició.
- FAUCI, AS.; BRAUNWALD, E.; ISSELBACHER, KJ.; WILSON, JD.; MARTIN, JB.; KASPER, DL.; HAUSER SL.; LONGO DL.; editors. **Harrison principios de medicina interna.** Madrid: Interamericana, última edició.
- RODES TEIXIDOR J.; GUARDIA MASSÓ J.; editors. **Medicina Interna.** Barcelona: Masson, última edició.

LLIBRES ESPECÍFICS:

- RODES, J.; BENHAMOU, J.; BIRCHER, J.; McINTYRE, N.; RIZZETTO, M., Editors. **Tratado de hepatología clínica.** Barcelona: Masson, última edició. VILARDELL, F., Editor. **Enfermedades digestivas.** Madrid: Ediciones CEA, última edició.
- SLEISENGER, MH.; FORDTRAN, JS., Editors. **Gastrointestinal and liver disease: pathophysiology, diagnosis, management.** Filadèlfia: Saunders, última edició.
- SHERLOCK, S. **Disease of the liver and biliary system.** Londres: Blackwell, última edició.
- BERK, J.E., Editor. **Bockus gastrointestinal disease.** Filadèlfia: Saunders, última edició.

REVISTES ESPECÍFIQUES

- Gastroenterologia i Hepatologia
- Revista Española de Enfermedades Digestivas
- Gastroenterology
- Hepatology

Bibliografia (Farmacologia)

LLIBRES:

- DAWSON J.S., TAYLOR, M. i REIDE P. “**Lo esencial en Farmacología (2ª ed.)**” Elsevier España S.A., 2004
- FLOREZ, J. “**Farmacología humana (4ª ed.)**” Masson S.A., 2003
- RANG, H.P. ; DALE, M.M.; RITTER, J.M.; MOORE, P.K. “**Farmacología (5ª ed.)**” Elsevier España S.A., 2004

ARTICLES i REVISTES:

- GARDNER P. i SCHAFFNER W.: **Immunization of adult.** The New England J. of Med. (1993) Vol. 328

(17), 1252-1258.

- JOHNSON H.M., BAZER F.W., SZENTE B.E. i JARPE M.A.: **Eficacia terapéutica de los interferones.** Investigación y Ciencia, Julio 1994, 40-47.
- PETER G.: **Childhood immunizations.** The New England J. of Med. (1992) Vol. 327 (25), 1794-1800.
- TRENDS IN PHARMACOLOGICAL SCIENCES (TIPS) 14 (May 1993), 137-223.
- WARNER T.D. i MITCHELL J.A.: **Cyclooxygenase-3 (COX-3): Filling in the gaps toward a COX continuum?** Proc. Natl. Acad. Sci. USA (2002) 99, 13371-13373.
- WEISSMANN G.: **La aspirina.** Investigación y Ciencia, Marzo 1991, Pags. 62-69.

INTERNET (ADRECES):

Organismes oficials:

- Agencia Española del Medicamento, Ministerio de sanidad y Consumo: <http://www.agemed.es/>
- Agencia Europea del Medicamento: <http://www.emea.europa.eu/>
- U.S. Food and Drug Administration, Center for Drug Evaluation and Research: <http://www.fda.gov/cder>

Divers:

- Annual Review of Pharmacology and Toxicology: <http://arjournals.annualreviews.org/loi/pharmtox>
- Fundació Institut Català de Farmacologia: <http://www.icf.uab.es/>
- Medline plus: <http://medlineplus.gov/spanish/>
- Rx List, the internet drug index: <http://www.rxlist.com/>
- Vademecum online: <http://www.vademecum.es/>
-

Amb tests d'autoavaluació:

- Michael Gordon, Ph.D. Learning Modules, University of Kansas School of Medicine: <http://www.pharmacology2000.com/index.htm>